ALFRED DE MUSSET

MARIANNE'İN KALBİ

HASAN ÂLİ YÜCEL KLASİKLER DİZİSİ

FRANSIZCA ASLINDAN ÇEVİREN: BEDRETTİN TUNCEL

TÜRKİYE İŞ BANKASI
Kültür Yayınları

Genel Yayın: 2481

Hümanizma ruhunun ilk anlayış ve duyuş merhalesi, insan varlığının en müşahhas şekilde ifadesi olan sanat eserlerinin benimsenmesiyle başlar. Sanat şubeleri içinde edebiyat, bu ifadenin zihin unsurları en zengin olanıdır. Bunun içindir ki bir milletin, diğer milletler edebiyatını kendi dilinde, daha doğrusu kendi idrakinde tekrar etmesi; zekâ ve anlama kudretini o eserler nispetinde artırması, canlandırması ve yeniden yaratmasıdır. İşte tercüme faaliyetini, biz, bu bakımdan ehemmiyetli ve medeniyet dâvamız için müessir bellemekteyiz. Zekâsının her cephesini bu türlü eserlerin her türlüsüne tevcih edebilmiş milletlerde düşüncenin en silinmez vasıtası olan yazı ve onun mimarisi demek olan edebiyat, bütün kütlenin ruhuna kadar işliyen ve sinen bir tesire sahiptir. Bu tesirdeki fert ve cemiyet ittisali, zamanda ve mekânda bütün hudutları delip aşacak bir sağlamlık ve yaygınlığı gösterir. Hangi milletin kütüpanesi bu yönden zenginse o millet, medeniyet âleminde daha yüksek bir idrak seviyesinde demektir. Bu itibarla tercüme hareketini sistemli ve dikkatli bir surette idare etmek, Türk irfanının en önemli bir cephesini kuvvetlendirmek, onun genişlemesine, ilerlemesine hizmet etmektir. Bu yolda bilgi ve emeklerini esirgemiyen Türk münevverlerine şükranla duyguluyum. Onların himmetleri ile beş sene içinde, hiç değilse, devlet eli ile yüz ciltlik, hususi teşebbüslerin gayreti ve gene devletin yardımı ile, onun dört beş misli fazla olmak üzere zengin bir tercüme kütüpanemiz olacaktır. Bilhassa Türk dilinin, bu emeklerden elde edeceği büyük faydayı düşünüp de şimdiden tercüme faaliyetine yakın ilgi ve sevgi duymamak, hiçbir Türk okuru için mümkün olamıyacaktır.

23 Haziran 1941
Maarif Vekili
Hasan Âli Yücel

HASAN ÂLİ YÜCEL KLASİKLER DİZİSİ

ALFRED DE MUSSET
MARIANNE'İN KALBİ

özgün adı
LES CAPRICES DE MARIANNE

fransızca aslından çeviren
BEDRETTİN TUNCEL

Sertifika No: 11213

editör
ALİ ALKAN İNAL

görsel yönetmen
BİROL BAYRAM

düzelti
ASLIHAN AĞAOĞLU

grafik tasarım ve uygulama
TÜRKİYE İŞ BANKASI KÜLTÜR YAYINLARI

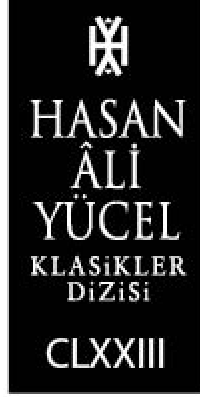
1. baskı, mart 2012, istanbul

ISBN 978-605-360-538-6 (ciltli)
ISBN 978-605-360-537-9 (karton kapaklı)

baskı
YAYLACIK MATBAACILIK
litros yolu fatih sanayi sitesi no: 12/197-203
topkapı istanbul
(0212) 612 58 60
Sertifika No: 11931

TÜRKİYE İŞ BANKASI KÜLTÜR YAYINLARI
istiklal caddesi, meşelik sokak no: 2/4 beyoğlu 34433 istanbul
Tel. (0212) 252 39 91
Fax. (0212) 252 39 95
www.iskultur.com.tr

ALFRED DE MUSSET

MARIANNE'İN KALBİ

FRANSIZCA ASLINDAN ÇEVİREN:
BEDRETTİN TUNCEL

TÜRKİYE İŞ BANKASI
Kültür Yayınları

Marianne’in Kalbi

1942 yılında *Marianne’in Kalbi* adıyla dilimize çevirdiğimiz *Les Caprices de Marianne*, Alfred de Musset’nin çok beğenilen, sık sık oynanan birkaç dramından biridir. Yazarın tiyatro anlayışının iyi bir örneği olduğu, konusu, işlenişi bakımlarından da ilgi çektiği için beğenilir, oynanır. Ayrıca yirmi üç yaşında iken yazdığı bu dram, Musset’nin gençlik yıllarının izlerini de taşır. Oyundaki Octave ile Célio, şairin kendi karakterinin iki yanını –kararsız, uçarı ve duygulu, romantik yanını– iyi belirtir. Kendi karakter özelliklerini incelemesi bakımından da üzerinde durulmaya değer bir yapıttır.

10 Mayıs 1833 tarihinde Paris’ten George Sand’a yazdığı bir mektupta Musset şöyle der: “Çok söylemişimdir, iki insan yaşıyor bende: Octave ile Célio.” Kardeşinin anlattığına göre, Musset bu dramı kolaylıkla, altı haftada yazmış. Başka oyunlarının birçoğunda olduğu gibi, okuduğu herhangi bir eserin, hikâyenin, herhangi bir olayın etkisi altında kalmadan, kendi yaşantı ve karakter özelliklerinden faydalanmış.

Eserin iki metni var: Biri, oynanacağı hiç hesaba katılmadan yazılanı. Bu metin ilkin 15 Mayıs 1833 tarihinde *Revue des deux Mondes* adlı dergide yayınlanmıştır. Öteki, yazarın sahne imkânlarını göz önünde bulundurarak birincinin bazı bölümlerini değiştirmesiyle ortaya çıkan metin. İlk defa 14 Haziran 1851 günü, Paris’te o zaman “Cumhuriyet Tiyatrosu” adını taşıyan Comédie-Française’de oynanmıştır. Oyunu işte bu metinden dilimize çevirdik. İki perde de aynı dekor içinde oynanır. Yazarın notuna göre,

sahne bir meydanı gösterir. Sağda, birinci planda bir evin bahçe parmaklığı. Evin kapısı parmaklığın yanında. Evin köşesiyle kapısı arasında, birinci katta ileri çıkan bir balkon. Panjurlu bir pencere ve perdesi. Solda, birinci planda önünde çardak bulunan bir han. Çardağın altında bir masa ile bir sıra vardır.

Romantik Fransız dramının yapmacığa kaçmayan, bu yüzden de eskimeyen örneklerinden biri olan *Marianne'ın Kalbi*, eskiden olduğu kadar çağımızda da tiyatro tutkunlarının, oyuncuların ilgisini çekmiştir. 1935 yılında Gaston Baty, 1958 de Jean Vilar gibi ustalar oyunu yeni mizansenlerle seyircilere sunmuşlardır. Comédie-Française'de Molière'den sonra en çok Musset oynanıyor. Eserin yeni baskısı eskisi bir yana bırakılarak değil, bazı kelime ve deyimler değiştirilerek yapıldı.

Bedrettin TUNCE

Kişiler

CLAUDIO: Yargıç
OCTAVE:
CÉLIO:
TIBIA: Claudio’nun uşağı
CIUTA: Yaşlı kadın
MALVOLIO: Hermia’nın kâhyası
HANIN GARSONU
MARIANNE’IN HİZMETÇİSİ
HERMIA’NIN HİZMETÇİSİ
İKİ KİRALIK KATİL
MARIANNE: Claudio’nun karısı
HERMIA: Célio’nun annesi

Olay, Napoli’de geçer. I. Fransuva devrindeki İtalyan kostümleri.

I. Perde

1. Sahne

(*Claudio’nun evinin önünde bir cadde.*)

CIUTA, MARIANNE

(*Ciuta, elinde bir ayin kitapçığıyla evden çıkan Marianne’a yaklaşır.*)

CIUTA

Madam, size bir şey söyleyebilir miyim?

MARIANNE

Ne istiyorsunuz?

CIUTA

Bu kentten genç bir adam size çılgınca âşık; bir aydan beri boşuna bir çabayla size olan aşkını açıklamak istiyor; ismi Célio; soylu bir aileye, seçkin bir çevreye mensup.

MARIANNE

Yeter artık, kesin. Sizi gönderen kişiye zamanını boşuna harcamamasını ve aynı öneriyi bir kez daha tekrarlama cesaretini gösterirse, kocamı durumdan haberdar edeceğimi bildirin.

(*Çıkar.*)

2. Sahne

CÉLIO, CIUTA

(*Célio girer.*)

CÉLIO

Neler oldu Ciuta, Marianne’la görüştün mü?

CIUTA

Görüştüm efendim.

CÉLIO

Ne dedi?

CIUTA

Her zamankinden daha iffetli ve kibirli. Peşimde dolaşıp durmasın, yoksa kocama haber veririm diyor.

CÉLIO

Ah! Ne talihsiz başım var! Ölsem de kurtulsam! Ah! Zalim kadın! Dünyanın en zalim kadını! Söyle, ben şimdi ne yapayım Ciuta? Yapılacak başka ne kaldı?

CIUTA

Önce burada durmayın derim size. Bakın, kocası bu yana doğru geliyor.

(*Célio ve Ciuta bir köşeye çekilirler.*)

3. Sahne

CLAUDIO, TIBIA

(*Claudia ve Tibia girerler.*)

CLAUDIO

Tibia, senin sadık, efendisine bağlı bir uşak olduğunu bilirim. Bak dinle, sana bir şey söyleyeceğim: Bana yapılan bir hakaretin öcünü almak istiyorum.

TIBIA

Size hakaret mi ettiler?

CLAUDIO

Evet, bana ya... Küstahlar, karımın penceresinin altında utanmadan gitar çalıp duruyorlar. Ama sen dur, ben onlara gösteririm.

(*Célio ile Ciuta'yı fark eder.*)

Biraz şu yana kulak ver; gelenler var, konuştuklarımızı duymasınlar. Bu akşam sana sözünü ettiğim o kiralık katili alıp geleceksin.

TIBIA

Ama neden?

CLAUDIO

Sanırım Marianne'ın âşıkları var.

TIBIA

Öyle mi düşünüyorsunuz efendim?

CLAUDIO

Evet, evimin çevresinde bir âşık kokusu var. Kapımın önünden adam gibi gelip geçmiyorlar; sürekli gitarcılar, çöpçatanlar...

TIBIA

Karınıza serenat yapılmasının önüne geçemezsiniz ya?

CLAUDIO

Hayır, ama parmaklığın arkasına bir adam koyarım, içeri ilk girecek olanı temizletirim.

TIBIA

Vazgeçin efendim, karınızın âşığı filan yok... Bu gidişle benim de metreslerim olduğunu söyleyeceksiniz.

CLAUDIO

Niçin olmasın Tibia? Çirkinsin ama çok akıllısın.

TIBIA

Doğru, doğru.

CLAUDIO

Bak, sen de doğru diyorsun. Artık şüphe yok; rezaleti herkes biliyor.

TIBIA

Ama efendim, karınız bütün şehirde iffet timsali olarak görülüyor. Kimseyle görüşmüyor, evden de yalnız kiliseye gitmek için çıkıyor.

CLAUDIO

Ben yapacağımı bilirim. Soğukkanlılığımı koruyacağım. Ona verdiğim onca hediyeden dolayı kendime kızmıyorum. Evet Tibia, müthiş bir tuzak planlıyorum, yoksa duyduğum acı beni öldürecek...

TIBIA

Ama efendim böyle düşünmeyin!

CLAUDIO

Ben sana bir şey söyledim mi inanmalısın.

(*Çıkarlar.*)

4. Sahne

CÉLIO, OCTAVE

CÉLIO

(*Yeniden sahnenin ortasına gelir.*)

Genç yaşta ümitsiz bir aşka düşenin, kuruntunun kendisini nerelere götüreceğini, sevgisinin ne karşılık göreceğini bilmeden tatlı bir hayale kapılanın vay haline. Zavallı, bir kayığın içine hafifçe uzanır, yavaş yavaş sahilden uzaklaşır. Ufukta büyüleyici ovaları, yeşil çayırları, hayal cennetinin puslu serabını görür. Dalgalar onu sessizce sürükler, nihayet hakikat onu uyandırınca, kavuşmak istediği hayalin ayrıldığı sahil kadar uzakta kaldığını görür. Artık ne yoluna devam edebilir, ne de geriye dönebilir...

(*Çalgı sesleri duyulur.*)

Bu şamata da nesi? Octave değil mi şu gelen?

(*Elbisesinin üzerinde uzun, açık bir domino, yüzünde bir kurt maskesi, elinde bir Arlequin sopası olan Octave girer.*)

OCTAVE

(*Görünmeyen bir karnaval alayındakilere hitap ederek.*)

Artık yeter dostlar, evlerinize gidin. Bugünlük yeteri kadar kafa şişirdik.

(*Maskesini çıkarır, Célio'ya döner.*)

Dostumun karşılıksız sevdasının hüznü ne âlemde?

CÉLIO

Ah Octave, delisin sen! Yüzünde bir karış boya var. Bu kılığı nereden buldun? Utanmıyor musun böyle güpegündüz?

OCTAVE

Ah Célio, delisin sen! Yüzün kireç gibi olmuş. Bu geniş, siyah elbiseyi nereden buldun? Utanmıyor musun böyle karnaval gününde?

CÉLIO

Nasıl bir yaşam sürdürüyorsun! Ya sen sarhoşsun ya da ben.

OCTAVE

Ya sen âşıksın ya da ben.

CÉLIO

Güzel Marianne'a, hem de her zamankinden daha fazla.

OCTAVE

Ben de sarhoşum, hem de Kıbrıs şarabıyla.

CÉLIO

Sana geliyordum.

OCTAVE

Ben de eve gidiyordum. Benim ev ne âlemde? Bir haftadır uğramadım.

CÉLIO

Senden bir ricam var.

OCTAVE

Söyle Célio, söyle dostum, para mı istiyorsun? Kalmadı. Tavsiyemi mi istiyorsun? Sarhoşum. Kılıcımı mı istiyorsun? Al sana bir soytarının tahta kılıcı. Söyle, söyle, emret.

CÉLIO

Bu hayat daha ne kadar böyle sürecek?.. Bir haftadır eve uğramıyorsun. Octave, öldüreceksin kendini.

OCTAVE

Ama asla kendi elimle değil... İntihar etmektense ölmeyi tercih ederim.

CÉLIO

Bu sürdüğün hayat bir tür intihar değil mi?

OCTAVE

Hayalinde ip üstünde oynayan bir cambaz canlandır; sırmalı pabuçlar giymiş, sırığı elinde, yerle gök arasında duruyor. Sağında solunda kupkuru, ihtiyar yüzler, cılız, uçuk hayaletler, durup dinlenmek bilmeyen alacaklılar, akrabalar, metresler... Bir sürü garip yaratık eteğine yapışmış, öteye beriye çekiştiriyor, dengesini bozmaya çabalıyor. Etrafına anlamsız sözler, süslü, abartılı kelimeler üşüşüyor; uğursuz kehanetler bir bulut halinde siyah kanatlarıyla gözlerini kaplıyor. O yine doğudan batıya, bir tüy kadar hafif yürüyüşüne devam ediyor. Aşağı baksa başı dönüyor, yukarı baksa ayağı kayıyor. Rüzgârdan hızlı yürüyor; kendisine doğru uzanan bütün ellere rağmen, o kendi elindeki neşe dolu kadehten bir damla bile dökmüyor. İşte benim hayatım sevgili dostum; işte ben buyum.

CÉLIO

Deli olduğun için ne kadar mutlusun!

OCTAVE

Sen de mutlu olmadığın için ne kadar delisin. Söylesene bana, neyin eksik?

CÉLIO

Bende eksik olan huzur ve kayıtsızlık, insan gamsız olunca hayat bir ayna gibidir; her şey ona bir an için yansıdıktan

sonra üstünden kayıp gider. Bir borç bende bir vicdan azabı halini alır. Sizin bir eğlence saydığınız aşk, benim bütün hayatımı altüst eder. Ah dostum, benim gibi sevmenin ne anlama geldiğini asla bilemeyeceksin. Çalışma odama hiç girmiyorum; bir aydır gece gündüz bu evin etrafında dolaşıyorum. Ay yükseldiğinde birkaç mütevazı çalgıcıyı bu meydanın bir köşesine, şu küçük ağaçların altına getirip serenat yaptırırken, Marianne'ın güzelliğini öven şarkıları dinlerken, neler hissettiğimi bilsen... Asla pencerede görünmedi, güzel alnını asla panjura dayamadı.

OCTAVE

Kim bu Marianne? Benim kuzin olmasın?

CÉLIO

Evet o; ihtiyar Claudio'nun karısı.

OCTAVE

Onu hiç görmedim; fakat kuzinim olduğu muhakkak. Claudio tam bizim istediğimiz koca. Sen şu işi bana bırak Célio.

CÉLIO

Ona aşkımı söylemek için her yolu denedim, ama boşuna. Manastır hayatı sürüyor, kocasını seviyor, evine, görevlerine bağlı. Kapısı şehrin bütün delikanlılarına kapalı. Kimse yanına yanaşamıyor.

OCTAVE

Vay canına! Güzel mi bari? Amma da budalayım! Seviyorsun ya, güzelliği sorulur mu artık? Ne yapsak acaba?

CÉLIO

Açıkça konuşabilir miyim seninle? Bana gülmezsin değil mi?

CÉLIO

Bırak sana güleyim, sen de açıkça konuş.

OCTAVE

Akrabaları olduğun için seni evlerine kabul edebilirler.

OCTAVE

Bilmem ki. Diyelim ki kabul ettiler. Doğrusu, bizim soylu aile efradı arasında pek sıkı bağlar yoktur. Birbirimize yalnız mektup yazarız. Ama Marianne adımı bilir. Gidip ona senden bahsedeyim mi?

CÉLIO

Sokakta kaç kere yanına yanaşmak istedim; ama her defasında dizlerimin bağı çözüldü. Onu görünce boğulacakmışım gibi hissediyorum, nefesim tıkanıyor, kalbim adeta yerinden fırlıyor.

OCTAVE

Bunu ben de yaşadım. Ormanda bir ceylan, kuru yapraklar üzerinde küçük adımlarla ilerlerken, ürkek vücudu fundaların üzerinde hafif bir kadın elbisesi gibi sürtünüp geçerken, avcının kalbi çarpmaya başlar; sessizce silahını kaldırır, olduğu yerde kalır, nefesi kesilir.

CÉLIO

Ben neden böyleyim? Eski bir özdeyiş çapkınlar için tüm kadınların birbirine benzediğini söylemiyor mu? Peki, neden birbirine benzeyen aşkların sayısı bu kadar az? Neden bu kadını senin seveceğin gibi sevemiyorum? Octave sen onu tıpkı benim bir başka kadını sevebileceğim gibi sevecektin. Tüm bunlara hiçbir anlam veremiyorum. İki mavi göz, iki kırmızı dudak, beyaz bir elbise ve iki beyaz el. Niçin sana neşe, heyecan veren, seni bir mıknatıs gibi çeken şey, beni böyle hüzünlü, hareketsiz kılıyor? Bir şeyin neşeli ya da hüzünlü olduğunu kim söyleyebilir?

Hakikat gölgeden başka bir şey değil. Hayal ya da çılgınlık, ne dersen de, onu güzelleştiriyor. O zaman çılgınlık güzelliğin kendisi oluyor. Her insan baştan aşağı şeffaf bir örtüye bürünmüştür, onun içinde yürür; etrafında ormanlar, dereler, ilahi çehreler gördüğünü hayal eder; uçsuz bucaksız tabiat gözlerinin önünde bin bir renkle sihirli bir halı gibi serilir. Octave, Octave bana yardım et!

OCTAVE

Aşkına saygı duyuyorum Célio. Dimağından bir kadeh Sirakusa şarabı gibi taşıyor. Ver elini bana, sana yardıma geliyorum; biraz bekle. Rüzgâr yüzüme çarptıkça aklım başıma geliyor. Ben bu Marianne'ı tanıyorum: Hiç görmediği halde benden nefret eder. Aklına eseni yapan bir bebek, tam manasıyla şımarık bir çocuk.

CÉLIO

Ne istersen yap, ama yalvarırım, beni kandırmaya çalışma. Beni kandırmak kolaydır; benim başkalarına yapamayacağım bir fenalığı başkaları bana yapabilir.

OCTAVE

Duvardan atlayıp girsen?

CÉLIO

Onunla benim aramda aşamayacağım gizli bir duvar var.

OCTAVE

Mektup yazsan?

CÉLIO

Ya yırtıyor, ya geri çeviriyor.

OCTAVE

Başka bir kadını sevsen? Benimle Rosalinde'in evine gelsen.

CÉLIO

Hayatımı Marianne’a adadım; dudaklarından çıkacak bir kelime yok edebilir ya da tutuşturup yakabilir. Başka bir kadın için yaşamak bana Marianne için ölmekten daha güç gelir, ya onunla olurum ya da ölürüm. Sus! İşte köşeyi dönüyor.

OCTAVE

Sen çekil, ben gidip konuşayım.

CÉLIO

Deli misin? Bu kılık kıyafetle! Yüzünü sil; bu halinle bir palyaçoya benziyorsun.

OCTAVE

(*Üzerindeki karnaval elbisesini çıkararak,*)

İşte oldu... Ben ve delilik, sevgili Célio biz birbirimizi o kadar severiz ki, aramızda hiç kavga gürültü çıkmaz; ben onun her dediğini yaparım, o da benim... Sen hiç merak etme; benimkisi tatilde bir ziyafet günü şarhoş olup kendinden geçen ve elindeki şaraba sözünü geçirmeye çalışan bir öğrencinin işidir; benim karakterim sarhoş olmak, aklıma esen şeyi yapmaktır. Benim düşünme tarzım işi oluruna bırakmaktır. Şu anda bir kralla da konuşurum, senin sevgilinle de.

CÉLIO

Ne diyeceğimi bilemiyorum... Hayır, onunla konuşma.

OCTAVE

Neden?

CÉLIO

Bilmiyorum neden; bu işi bozacaksın gibi geliyor bana.

OCTAVE

Ver elini. Şerefim üzerine yemin ederim, onunla konuşursam Marianne sadece senin olacak.

(*Célio çıkar.*)

5. Sahne

OCTAVE, MARIANNE

(*Octave, Marianne’a yaklaşır.*)

OCTAVE

Güzeller güzeli, yüzünüzü benden kaçırmayın. Bir bakışınızı şu hakir kulunuzdan esirgemeyin!

MARIANNE

Siz kimsiniz?

OCTAVE

Adım Octave; kocanızın kuzeniyim.

MARIANNE

Onu görmeye mi geldiniz? İçeri girin, şimdi gelir.

OCTAVE

Onu görmeye gelmedim, eve de giremem, çünkü birazdan neden geldiğimi anlayınca beni kapı dışarı edersiniz.

MARIANNE

O halde söylemekten vazgeçin, beni daha fazla meşgul etmeyin.

OCTAVE

Söylemekten vazgeçmeyeceğim, durup beni dinlemenizi istirham edeceğim. Zalim Marianne! Sözleriniz gözlerinizin onu düşürdüğü derde hiç de şifa verecek gibi değil. Célio’nun ne günahı vardı?

MARIANNE

Kimden bahsediyorsunuz? Hangi dert?

OCTAVE

Dertlerin en acısı, çünkü ümit vermiyor; dertlerin en korkuncu, çünkü kendi kendini besliyor ve bir dostun verdiği ilacı bile kabul etmiyor, öyle bir dert ki, dudakları cennet meyvelerinden daha tatlı zehirlerle soldurur, en katı yürekleri Kleopatra’nın incisi gibi eritip bir gözyaşı seli haline getirir, öyle bir dert ki, bütün merhemler, bütün bilgiler bir araya gelse ona deva olamaz. Öyle bir dert ki, esen rüzgârla, solmuş bir gülün kokusuyla, bir şarkının nakaratıyla beslenir, tıpkı bahçenin bütün çiçeklerinden bal toplıyan bir arı gibi, ıstıraplarının ezeli gıdasını etrafında bulduğu her şeyden alır.

MARIANNE

Bana bu derdin adını söyler misiniz?

OCTAVE

Onun adını, size söylemeye layık olan söylesin. Gece rüyalarınız söylesin, yeşil portakal ağaçlarınız söylesin, ilkbahar söylesin. Güzel bir akşam onu arayın, dudaklarınızda bulursunuz. İsmini ancak kendi söyler.

MARIANNE

Söylemesi o kadar mı tehlikeli, etkisi o kadar mı bulaşıcı, demek ondan bahseden bir dili bile korkutuyor?

OCTAVE

Sorduğunuza göre işitmesi o kadar keyifli mi kuzin? Onu Célio’ya öğreten sizsiniz.

MARIANNE

İstemeyerek öğretmişim o halde; ben ne bu derdi biliyorum, ne de o adamı tanıyorum.

OCTAVE

Onları birlikte tanıyın ve birbirlerinden ayırmayın; işte benim candan dileğim.

MARIANNE

Sahi mi?

OCTAVE

Célio dostlarımın en iyisidir: Sizi ona hayran etmek isteseydim, onun gün ışığı kadar güzel, genç, asil olduğunu söylerdim, yalan da olmazdı; ama ben sizden yalnız merhamet istiyorum. Sadece sizi gördüğü günden beri bir mezar kadar kederli olduğunu söyleyeceğim.

MARIANNE

Onun kederli olmasında benim ne suçum var?

OCTAVE

Sizin güzel olmanızda onun ne suçu var? Sadece sizi düşünüyor. Hep bu evin etrafında dolaşıyor. Pencerelerinizin altında söylenen şarkıları hiç duymadınız mı? Gece yarısı şu panjuru, perdeyi hiç kaldırmadınız mı?

MARIANNE

Akşam herkes şarkı söyleyebilir; bu meydan yalnız bizim değil ya?

OCTAVE

Herkes de sizi sevebilir, ama kimse sevdiğini söyleyemez. Kaç yaşındasınız Marianne?

MARIANNE

İşte güzel bir soru! On dokuz yaşında olsaydım ne düşünecektiniz?

OCTAVE

Sevilebilmek için daha beş altı yılınız, kendinizi sevmeniz için de sekiz on yılınız olduğunu, sonra da Tanrı'ya dua

edersiniz.

MARIANNE

Ya, öyle mi? O halde vakit kaybetmemek için ben de kuzeniniz ve kocam Claudio’yu seviyorum.

OCTAVE

Benim kuzenim ve sizin kocanız bir araya gelince, ortaya ancak bir köylü kurnazı çıkar. Sizin Claudio’yu sevdiğiniz yok.

MARIANNE

Ne de Célio’yu! Bunu söyleyebilirsiniz kendisine.

OCTAVE

Niçin sevmiyorsunuz?

MARIANNE

Neden Claudio’yu sevmeyecekmişim? O benim kocam

OCTAVE

Neden Célio’yu sevmeyeceksiniz? O sizin âşığınız.

MARIANNE

Sizi neden dinliyorum, onu da sorun bari. Hoşça kalın senyor Octave; bu sohbet fazla uzadı artık.

(*Çıkar.*)

OCTAVE

Vay canına! Gözleri ne kadar güzel.

(*Çıkar.*)

6. Sahne

(*Célio’nun evi.*)

MALVOLIO, HERMIA, BİR HİZMETÇİ

HERMIA

Şu çiçekleri size söylediğim gibi yerleştirin. Çalgıcılar çağrıldı mı?

BİR HİZMETÇİ

Evet madam, akşam yemeğinde burada olacaklar.

HERMIA

Bu kapalı panjurlar salonu karartmış. İçeriye gün ışığı süzülecek şekilde biraz aralayın, ama güneş girmesin! Bu yatağın etrafında çiçek kalmasın! Akşam yemeği için her şey hazır mı? Güzel komşumuz kontes Pergoli gelecek mi? Oğlum evden saat kaçta çıktı?

MALVOLIO

Eve gelmedi ki çıksın. Geceyi dışarda geçirdi.

HERMIA

Senin bir şeyden haberin yok. Dün akşam, yemeği birlikte yedikten sonra beni eve bıraktı. Bu sabah sabah satın aldığım tabloyu çalışma odasına yerleştirdiler mi?

MALVOLIO

Babası sağken böyle olmazdı. Hanımefendinin on sekiz yaşında olduğu ve kavalyesini beklediği dillere düşmeyecek mi?

HERMIA

Fakat annesinin sağlığında böyle oluyor işte Malvolio. Onun davranışlarını denetleme iznini kimden aldınız? Aklınızı başınıza toplayın: Célio, karşısında asık bir surat görmesin, önünden alınmak istenen kemik için havlayan bir bekçi köpeği gibi böyle homurdandığınızı duymasın. Yoksa bu geceden tezi yok, hepinizi kapı dışarı ederim.

MALVOLIO

Ben ne mırıldanıyor ne de suratımı asıyorum. Bana beyefendinin saat kaçta dışarı çıktığım sordunuz, ben de eve gelmediğini söyledim. Kendini bu sevdaya kaptırdığından beri eve neredeyse hiç uğramıyor.

HERMIA

Bu kitaplar neden tozla kaplı? Niçin eşyalar karmakarışık? Bir şey aradığımda neden her tarafı karıştırmam lazım? Görevlerinizi yarım yamalak yapıyorsunuz, işlerinizi başkalarına bırakıp sizi ilgilendirmeyen şeylere burnunuzu sokuyorsunuz. Mükemmel doğrusu! Hadi işinize bakın ve dilinizi tutun.

7. Sahne

HERMIA, CÉLIO

(*Célio girer.*)

HERMIA

Ee, sevgili oğlum, bugün gönlün nasıl eğlenceler istiyor?

CÉLIO

Siz ne isterseniz anneciğim.

(*Oturur.*)

HERMIA

(*Kolunu tutarak.*)

Ya! Demek eğlenceler müşterek ama kederler değil, öyle mi? Bu adil bir paylaşm değil, Célio. Bazı şeyleri benden saklayabilirsin oğlum, fakat kalbini kemiren ve seni etrafında olup bitenleri göremeyecek hale sokan sırlarını bana söylemelisin.

CÉLIO

Söyleyecek sırrım yok. Hem olsa da sırların bir heykelmişim gibi içimde kalmalarını isterim.

HERMIA

On, on iki yaşlarındayken bütün ıstırapların, bütün küçük kederlerin bana bağlıydı. Gözlerinin kederi veya neşesi benim şu gözlerimin sert veya tatlı bir bakışına bağlıydı ve küçük, sarışın başın daima annenin kalbine sığınırdı. Şimdi yavrum, ben artık sadece ablan gibiyim; dertlerini belki yatıştıramam fakat paylaşabilirim.

CÉLIO

Anneciğim, siz de vaktiyle güzeldiniz. Soylu alnınızı gölgeleyen bu kırlaşmış saçların, üzerinizdeki bu uzun mantonun altında bir kraliçenin haşmetli edasının ve Av Tanrıçası Diana'nın zarif hatlarının varlığı hissediliyor. Ah anneciğim! Siz de başkalarını sevdaya düşürdünüz, sizin de yarı açık pencerelerinizin altında gitar sesleri yükseldi; bu gürültülü meydanlarda, bayram şenliklerinde kayıtsız ve mağrur gençliğinizle dolaştınız. Kimseyi sevmediniz; babamın akrabalarından biri aşkınızdan ölmüştü.

HERMIA

Neler hatırlatıyorsun bana!

CÉLIO

Anneciğim, kalbiniz bu hatıranın acısına dayanabilecekse, sizi ağlatmayacaksa, bana bu macerayı anlatın. Bütün ayrıntıları öğrenmek istiyorum.

HERMIA

Ah yavrum! Ne lüzum var? Bu da nereden aklına geldi şimdi?

CÉLIO

Yalvarırım, dinliyorum.

HERMIA

Baban o zamana kadar beni hiç görmemişti. Aile dostumuzdu. Benimle evlenmek isteyen genç Orsini adına evimize geldi. Büyükbaban onu mevkiine yaraşır bir şekilde karşıladı, içtenlikle evimize kabul etti. Orsini çok iyi bir talipti, fakat reddettim. Baban iki ayda bir evimize gelip bana arkadaşını kabul ettirmeğe çalışırken, Orsini'ye karşı bende uyandırdığı bir parça sevgiyi büsbütün öldürmüştü. Orsini'nin beni öylesine büyük bir tutkuyla sevdiğini fark etmemiştim. Cevabımı öğrenince bayılıp babanın kolları arasına düşmüş. Sonra uzun süre ortadan

kayboldu; seyahate çıktı ve servetini artırdı, biz de kederini unuttuğunu düşündük. O zaman baban tavrını değiştirdi ve Orsini için elde edemediğini bu defa kendisi için istedi. Onu gerçek bir aşkla seviyordum. Annemle babam da kendisini beğendikleri için hiç tereddüt etmedim. Evlenme hemen o gün kararlaştırıldı, birkaç hafta sonra da düğünümüz yapıldı. Orsini o sırada seyahatten döndü. Gelip babanı buldu, ağır sözler söyledi; onu güvenini kötüye kullanmakla, reddedilmesine sebep olmakla suçladı. Babana, “Ben aradan çekiliyorum, zaten sizin istediğiniz de buydu,” demiş. Baban bu sözlerden sonra telaşa kapılarak babama koşmuş; Orsini’yi fikrinden caydırmak için yardımını istemiş. Ne yazık ki, iş işten geçmişti; zavallı delikanlıyı odasında kendini kılıçla öldürmüş buldular.

CÉLIO

Ya! Demek akıbeti bu oldu?

HERMIA

Evet, çok acı bir akıbet.

CÉLIO

Hayır anneciğim; ümitsiz bir aşkın yardımına gelen ölüm hiç de acı değildir. Yalnız ona bir şey için acıyorum; arkadaşının kendine ihanet ettiğini sanmış.

HERMIA

Neyin var Célio? Niçin başını çeviriyorsun?

CÉLIO

Siz de anneciğim, siz de üzgünsünüz. Anlıyorum, bu hikâyeyi anlatmak sizi üzdü. Neden anlatmanızı istedim bilemiyorum.

HERMIA

Benim üzüntüme aldırma, bunlar sadece hatıra. Senin üzüntülerin benim için çok daha önemli. Bu üzüntülerin üstüne gitmezsen, kalbine yerleşip kalırlar. Bana onları anlat demiyorum; fakat canını sıkan bir şey olup olmadığını soruyorum. Mademki sen de benim üzüntülerimi paylaşıyorsun, gel beraber onları yenmeğe çalışalım. Evde birkaç dostumuz var, gidip eğlenmeye gayret edelim, yaşamaya çalışalım yavrum: Ben geçmişe, sen de geleceğe güler yüzle bakalım. Hadi gel Célio, gel, ver bana elini!

(*Çıkarlar.*)

8. Sahne

(*Claudio'nun bahçesi.*)

CLAUDIO, TIBIA

(*Claudia ve Tibia girerler.*)

CLAUDIO

Hakkın var, karım bir masumiyet abidesi. Uzun sözün kısası, sarsılmaz bir fazilet.

TIBIA

Öyle mi efendim?

CLAUDIO

Pencerelerinin önünde şarkı söylenmesine engel olmak mümkün mü? Evde gösterdiği telaş, sinirlilik, kişiliğinden kaynaklanıyor. Dikkat ettin mi, meseleyi annesine açınca beni hemen onayladı?

TIBIA

Hangi meseleyi açınca?

CLAUDIO

Pencerelerinin önünde söylenen şarkılar meselesini.

TIBIA

Şarkı söylemekte bir kötülük yok ki; ben de hep şarkı söylerim.

CLAUDIO

Ama şarkıyı iyi söylemek zor iştir.

TIBIA

Sizin için, benim için zor, çünkü Tanrı bize ses vermemiş ki terbiye edelim. Ama şu tiyatro oyuncuları ne kadar da iyi beceriyorlar bu işi.

CLAUDIO

Bu adamların ömrü sahnede geçer.

TIBIA

Yılda kaç para verirler acaba?

CLAUDIO

Kime? Sulh hâkimlerine mi?

TIBIA

Hayır, şarkı söyleyenlere?

CLAUDIO

Ne bileyim ben... Sulh hâkimlerinin maaşı benimkinin üçte biridir. Sayıştay hâkimlerinin maaşı da benimkinin yarısıdır.

TIBIA

Ben ağır ceza hâkimi olsaydım, karımın âşıklarına cezalarını kendim verirdim.

CLAUDIO

Kaç yıl kürek cezası verirdin?

TIBIA

İdam cezası verirdim. İdam kararının yüksek sesle okunması pek şatafatlı bir şeydir.

CLAUDIO

Kararı başkan okumaz, kâtip okur.

TIBIA

Sizin mahkeme kâtibinin güzel bir karısı var.

CLAUDIO

Hayır, başkanın güzel bir karısı var. Dün akşam yemeğinde onlardaydım.

TIBIA

Kâtibin ki de güzel. Bu akşam gitarcıları temizlemek için gelecek olan katil kâtibin karısının âşığıdır.

CLAUDIO

Hangi katil?

TIBIA

Şu sizin istediğiniz.

CLAUDIO

Artık gelmesine lüzum kalmadı; demin söylediklerimi unuttun mu?

TIBIA

Hangi söylediklerinizi?

CLAUDIO

Karım hakkında söylediklerini.

TIBIA

Kendisi de geliyor işte.

9. Sahne

TIBIA, MARIANNE, CLAUDIO

(*Marianne girer.*)

MARIANNE

Siz şurada burada dolaşırken başıma ne geldi biliyor musunuz? Kuzeniniz beni ziyaret etti.

CLAUDIO

O da kim? Adını söyleyin.

MARIANNE

Octave. Arkadaşı Célio bana âşıkmış, yerine onu göndermiş. Kim bu Célio? Bu adamı tanıyor musunuz? Uygun görürseniz ne o, ne de Octave evimize ayak basmasınlar.

CLAUDIO

Tanıyorum, komşumuz Hermia'nın oğlu. Ne cevap verdiniz?

MARIANNE

Bırakın şimdi benim ne cevap verdiğimi. Ne demek istediğimi anladınız mı? Uşaklarınıza emir verin, ne bu adamı, ne de arkadaşını içeri bırakmasınlar. Gelip beni rahatsız edebilirler. Bunun önüne geçerseniz memnun olurum.

(*Marianne çıkar.*)

CLAUDIO

Ne dersin bu işe, Tibia? Bunun altında bir dalavere olduğunu seziyorum.

TIBIA

Öyle mi dersiniz, efendim?

CLAUDIO

Verdiği cevabı niçin söylemek istemedi? Bu aşk ilanı hayasızca bir şey, anladık, fakat ne cevap verdiğini bilmem gerek? Bana öyle geliyor ki, bütün bu çalgıcıları buraya musallat eden Hermia'nın oğlu.

TIBIA

Bu iki adama kapınızı kapamak, onlardan kurtulmak için mükemmel bir çaredir.

CLAUDIO

Sen bu işi bana bırak. Kaynanamı bu durumdan haberdar edeceğim. Karımın beni aldattığını ve bütün bu hikâyenin beni oyuna getirmek, kafamı karıştırmak için uydurulduğunu düşünüyorum.

(*Çıkarlar.*)

II. Perde

1. Sahne

(*Bir cadde.*)

CIUTA, OCTAVE

(*Octave ve Ciuta girerler.*)

OCTAVE

Vazgeçiyor mu dedin?

CIUTA

Nerede! Zavallı delikanlı her zamankinden daha fazla âşık! Bana öyle geliyor ki, sizden, benden, etrafındaki herkesten çekiniyor.

OCTAVE

Hayır, yemin ederim, bu işten vazgeçmeyeceğim. Ben de başka bir Marianne olmaya başlıyorum; inatçı olmak da keyifli bir şey. Ya Célio ona kavuşur ya da ben bu dili keser atarım.

CIUTA

Onun istemediği şekilde mi hareket edeceksiniz?

OCTAVE

Kendi isteğime göre hareket edeceğim, fakat bizim isteklerimiz aynıdır. Benim isteğim o tepeden tırnağa nefret ettiğim, iğrendiğim yargıç Claudio efendinin canını cehenneme yollamaktır.

CIUTA

Cevabınızı ona ileteceğim. Bana gelince artık bu işe karışmıyorum.

OCTAVE

Kendimi başkasının adına büyük bir kumar oynayan biri gibi hissediyorum; ama şansım ondan fazla, en iyi dostunun boyun eğmektense oyuna devam edeceğini ve başkasının parasını kaybetmenin beni kendi yıkımımdan yüz kat daha fazla üzeceğini görecek.

2. Sahne

OCTAVE, CÉLIO

(*Célio girer.*)

OCTAVE

Célio, sahiden vaz mı geçiyorsun?

CÉLIO

Ne yapmamı bekliyorsun ki?

OCTAVE

Bana güvenmiyor musun? Betin benzin sararmış. Aklından neler geçiyor?

CÉLIO

Affet, affet beni, ne istersen yap; git Marianne'ı bul, ona de ki beni aldatmak, beni öldürmektir; hayatım onun elinde.

(*Célio çıkar.*)

OCTAVE

Vay canına. İşte bu çok garip. CIUTA

Susun! Ayin çanı çalıyor, bahçe kapısı açıldı; Marianne çıkıyor, ağır ağır bu tarafa geliyor.

(*Ciuta çekilir, Marianne girer.*)

3. Sahne

OCTAVE, MARIANNE

OCTAVE

Güzel Marianne, içiniz rahat olsun. Célio'nun gönlü artık bir başkasında, bundan böyle serenatlarını sizin pencerelerinizin altında yapmayacak.

MARIANNE

Ne yazık! Böyle bir aşkı kaçırmış olmak benim işin ne büyük bir talihsizlik! Aksiliğe bakın! Ben de onu sevmeye başlamıştım.

OCTAVE

Sahi mi?

MARIANNE

Evet, inanın. Belki bu akşam sevecektim, belki yarın sabah, en geç pazar günü, sahi söylüyorum. Arada sizin gibi bir elçi varsa kim amacına ulaşamaz? Bir tercümana ihtiyaç duyduğuna, kendi kendini anlatamadığına göre, bu adamın aşkı Çince veya Arapça gibi bir şey olsa gerek.

OCTAVE

İstediğiniz kadar alay edin, artık sizden çekindiğimiz yok.

MARIANNE

Belki de bu aşk henüz memede bir çocuktu ve siz tedbirli bir sütanne gibi onu beline bir kayış bağlayıp şehirde gezdirirken tepetaklak düşürdünüz.

OCTAVE

Tedbirli sütanne ona sadece sihirli bir süt verdi; bu sütten şüphesiz siz de içmişsinizdir. Hem de bol bol;

dudaklarınızda hâlâ bir damlası kalmış, bütün sözlerinize karışıyor.

MARIANNE

Adı ne bu sihirli sütün?

OCTAVE

Kayıtsızlık. Siz ne sevmeyi biliyorsunuz, ne de nefret etmeyi. Siz, Bengal gülleri gibisiniz Marianne: dikensiz, kokusuz...

MARIANNE

Güzel konuşuyorsunuz. Bu benzetmeyi önceden mi hazırlamıştınız? Verdiğiniz nutukların müsveddesini yakmıyorsanız, rica ederim bana verin de papağanıma öğreteyim.

OCTAVE

Sözlerimde sizi incitecek bir şey yoktu ki. Kokusuz bir çiçek de güzeldir. Hatta Tanrı'nın yarattığı çiçeklerin en güzelleri kokusuz olanlardır ve günün birinde tıpkı yeni bir Galatea gibi bir kilisenin köşesinde mermere dönüştüğünüzde, geriye bir günah çıkarma odasının duvar oyuğunda saygın bir yer edinecek görkemli bir yontu kalacak.

MARIANNE

Sevgili kuzenim, siz kadınların haline acımıyor musunuz? Başıma geleni bir düşünün: Talihin bir cilvesi olarak Célio beni seviyor yahut sevdiğini sanıyor. Sonra bu Célio beni sevdiğini arkadaşlarına söylüyor. Bu arkadaşları da bana bu genci ölüm pahasına da olsa seveceksin diyorlar. Napoli gençleri lütfedip bana sizin gibi değerli bir elçi gönderiyorlar. Bu elçi bana Célio denilen genci bir hafta içinde sevmek zorunda olduğumu bildiriyor. Düşünün, rica ederim, böyle bir teklifi istenilen şekilde, istenilen

zamanda yerine getiren bir kadın çok aşağılık bir yaratık sayılmaz mı? Böyle bir kadın herkesin diline düşmez mi, parmakla gösterilmez mi, meyhane şarkılarına nakarat olmaz mı? Buna karşılık, teklifi reddederse, bu kadının canavarlardan daha zalim, heykellerden daha soğuk olduğuna hükmedilir. Ve onunla konuşan, onu kiliseye giderken meydanın ortasında durdurmaya cesaret eden adam, “Siz dikensiz ve kokusuz bir Bengal gülüsünüz,” demeye hak kazanır, öyle değil mi?

OCTAVE

Marianne, sevgili Marianne kızmayın.

MARIANNE

Namuslu olmak, imanlı olmak sizce çok gülünç bir şey, değil mi? Bir genç kızın terbiyesi, kendine değer veren ve sevdiği çiçeğinin tozunu rüzgârın önüne katmadan önce şefkatli bir elin arasından sızan birkaç güneş ışığıyla açılan çeneğinin gözyaşlarıyla ıslanması gerektiğini düşünen bir kalbin gururu pek gülünç bir şey, değil mi? Bütün bunlar, sizin için bir zamane delikanlısının ilk aşk sözüyle uçup giden rüyalardan, sabun köpüklerinden başka bir şey değil, öyle mi?

OCTAVE

Célio’yu da, beni de yanlış anlıyorsunuz.

MARIANNE

Bir kadın sizce nedir sanki? Bir anlık gönül eğlencesi; seviyorum demek zevki için sever gibi göründüğünüz boş bir hayal. Kadın, bir eğlenceden ibaret. Onlardan birine rastladığınızda şöyle diyebilirsiniz: işte önümden gönlüme göre güzel bir eğlence geçiyor! Oysa bir kadının önünde gözlerini yere eğip içinden: “İşte belki de bütün bir hayatın mutluluğu geçiyor,” diyerek, o kadının geçip

gitmesine izin veren bir erkek size göre bir mektep çocuğu sayılır değil mi?

(*Çıkar.*)

4. Sahne

OCTAVE, GARSON

OCTAVE

Vay, vay, vay! Ne tuhaf bir küçükhanımmış böyle!

(*Bir hanın kapısını çalar.*)

Hey, baksana!

(*Handan çıkan bir garsona.*)

Şu çardağın altına içecek bir şey getir bana.

GARSON

Ne istiyorsunuz sayın bayım? Lakrima Kristi şarabı ister misiniz?

OCTAVE

Olur, olur.

(*Kurşun kalemiyle bir şeyler yazar.*)

Git de, şu yandaki sokaklarda senyor Célio'yu ara. Üzerinde koyu renkli bir pelerin, ondan daha koyu renkli bir pantolon var. Ona bir arkadaşının burada yalnız başına Lakrima Kristi içmekte olduğunu söyle. Sonra, büyük meydana gidersin...

(*Defterinden bir kâğıt verir.*)

Şunu benim tarafımdan Rosalinde adlı, kızıl saçlı, hep penceresinde duran bir kadına verirsin.

(*Garson çıkar.*)

Boğazımda ne var bilmem; bir cenaze alayındaymış gibi hüzünlüyüm.

(*İçkisini içer.*)

Yemeği burada yesem de olur, neredeyse hava kararıyor. Çan! Çan! Bu çanlar da ne can sıkıcı! Uykum mu var, nedir? Kımıldayacak halde değilim.

5. Sahne

OCTAVE, CLAUDIO, TIBIA

(*Claudio ile Tibia girerler.*)

Ah Claudio! Pek de zarif bir hâkimsiniz doğrusu. Böyle alelacele nereye gidiyorsunuz?

CLAUDIO

Ne demek istiyorsunuz, senyor Octave?

OCTAVE

Siz güzel, zarif bir hâkimsiniz demek istiyorum.

CLAUDIO

Güzellik sözlerimde mi, yoksa bedenimde mi?

OCTAVE

Sözlerinizde, sözlerinizde. Peruğunuz çok şık ve bacaklarınız iki narin parantez.

CLAUDIO

Senyor Octave, aklıma gelmişken söyleyim, bizim kapının tokmağı parmaklarınızı yaktı gibi geliyor bana.

OCTAVE

Nasıl yakmış, benim pek bilgili kuzenim?

CLAUDIO

Kapımı çalmak isterken, benim pek bilmiş kuzenim.

OCTAVE

Hiç korkmadan saygılı kuzenim de diyebilirsin Claudio; çünkü kapının tokmağına karşı saygım vardır. Ama kapını yeniden boyatsan bile, parmaklarıma bulaşmaz.

CLAUDIO

Nasıl bulaşmaz, benim pek şakacı kuzenim.

OCTAVE

Hiç çalmam da ondan, benim keskin dilli kuzenim.

CLAUDIO

Ama çaldığınız olmuş, karım da ilk gelişinizde kapıyı suratınıza kapatmaları için adamlarını tembihlemiş.

OCTAVE

Gözlerin iyi görmüyor, yakışıklı hâkim, bu iltifatların kime edileceğini bilmiyorsun.

CLAUDIO

Gözlüklerim mükemmeldir, benim hazır cevap kuzenim. Karıma aşktan söz etmedin mi?

OCTAVE

Hangi vesileyle kurnaz hâkim?

CLAUDIO

Dostun Célio vesilesiyle hayırsever elçi. Ne yazık ki her şeyi duydum.

OCTAVE

Kimden duydunuz pek namuslu senatör hazretleri?

CLAUDIO

Karımdan acemi çapkın. O bana her şeyi anlattı.

OCTAVE

Her şeyi, her şeyi anlattı demek karısının pek sevgili kocası? O narin ağzın söylemediği bir şey kalmadı mı?

CLAUDIO

Vereceği cevap kaldı, sevimli meyhane gediklisi. Bu cevabı söylemek de bana düştü.

OCTAVE

Ama ben seni dinlemek zorunda değilim, sevgili zabıt varakası.

CLAUDIO

O halde gelecek olursan bu cevabı bizzat kapımdan alırsın, sevimli kumarhane krupiyesi.

OCTAVE

Umurumda bile değil, sevgili idam kararı. Evine gelmemek keyfimi kaçırmaz.

CLAUDIO

Umarım öyle olur, sevgili barbut külahı. Sana mutluluklar dilerim.

OCTAVE

İçin rahat olsun, sevgili hapishane sürgüsü. Mahkemedeymişim gibi mışıl mışıl uyurum.

(*Claudio ve Tibia çıkarlar.*)

6. Sahne

OCTAVE, CÉLIO

OCTAVE

Sanırım şu taraftan Célio geliyor. Célio! Célio! Hangi cehennemdesin?

(*Célio girer.*)

Sevgili dostum, prensesinin bize nasıl bir oyun oynadığını biliyor musun? Kocasına her şeyi söylemiş

CÉLIO

Nereden biliyorsun?

OCTAVE

En güvenilir kaynaktan. Az önce Claudio buradaydı. Bir daha rahatsız edecek olursak, Marianne kapıyı yüzümüze kapattıracakmış.

CÉLIO

Onu az önce gördün demek, sana ne dedi?

OCTAVE

Bu güzel haberi hiç beklemiyordum; yine de hiç hoş değil. Baksana Célio, bu kadından vazgeç. Hey! Bir kadeh daha!

CÉLIO

Neden?

OCTAVE

Kendi iyiliğin için. Marianne bir namus kumkuması; bu sabah söylediklerinden pek bir şey anlamadım, onu hiç yanıt veremeden bir put gibi dinledim. Hadi, artık onu

düşünme, anlaştık değil mi? Ona tek bir söz daha edersem Tanrı cezamı versin! Haydi cesaret, artık onu düşünme.

CÉLIO

Hoşça kal, sevgili dostum.

OCTAVE

Nereye gidiyorsun?

CÉLIO

Bir işim var.

OCTAVE

Kendini nehre atacakmış gibi bir halin var. Haydi Célio, aklından neler geçiyor? Marianne'dan başkaları da var. Birlikte yemek yiyelim ve şu Marianne'la dalga geçelim.

CÉLIO

Hoşça kal, hoşça kal. Hiç vaktim yok. Yarın görüşürüz.

(*Çıkar.*)

OCTAVE

Célio! Beni dinle! Sana daha güzel, kuzu gibi uysal ve özellikle ayinlere gitmeyen bir Marianne bulacağız! Ah! Lanet çanlar! Ne zaman sona erecekler?

7. Sahne

GARSON, OCTAVE

GARSON

Bayım kızıl saçlı kız penceresinde yok, davetinize gelmeyecek.

OCTAVE

Şeytan alsın o kızı; seni de beraber!

GARSON

Siyah pelerinli bay da yan sokaklarda yok ama uşağına rastladım, gidip aramasını söyledim.

(*Hana girer.*)

OCTAVE

Lanet olsun! Bu akşam yemeği tek başıma yiyeceğim demek. Ne halt edeceğim?

(*Garson bir şişe şarapla bir kadeh getirir, masaya bırakır ve hana girer.*)

Hah! İşte bu işime yarar

(*Oturur, kadehini doldurur.*)

Sıkıntımı bu şarapta boğabilirim yahut bu şarabı sıkıntımda... Ah! Ayin de bitti; işte Marianne da geliyor.

8. Sahne

OCTAVE, MARIANNE

(*Marianne girer.*)

MARIANNE

Yine mi burdasınız senyor Octave? Şimdiden masa başında? Tek başına içmek biraz sıkıcı olmalı.

OCTAVE

Herkes beni bırakıp gitti. Kendi kendime arkadaşlık etmek için etrafı çift görmeğe çalışıyorum.

MARIANNE

Nasıl? Sizi yalnızlık denen o ağır yükten kurtaracak dostlarınızın, metreslerinizin hiç biri yok mu?

OCTAVE

Size doğrusunu söyleyim mi? Rosalinde adında bir kızı çağırmıştım; bu akşam kibarlığı tutmuş, yemek için şehre gitmiş.

MARIANNE

Can sıkıcı bir durum; her halde kalbinizde müthiş bir boşluk duyuyorsunuz.

OCTAVE

Öyle bir boşluk ki anlatamam; bu boşluk benden kadehime geçsin diyorum ama boşuna! Çanlar akşama kadar kafamı öyle şişirdi ki, artık bu geceden hayır yok.

MARIANNE

Söylesenize Octave, içtiğiniz şarap beş para etmez cinsten mi?

OCTAVE

Alay etmeyin; halis muhlis Lakrima Kristi şarabı, hem de çok nefis.

MARIANNE

Üç paralık şaraptan içmediğinize hayret ediyorum; lütfen ondan için.

OCTAVE

Ne diye ondan içecekmişim?

MARIANNE

Hele bir tadın eminim, bundan hiç farkı yok.

OCTAVE

Öyle bir farkı var ki; biri güneş, öteki fener.

MARIANNE

Hayır, diyorum size; aynı şey.

OCTAVE

Eksik olsun! Yoksa siz benimle alay mı ediyorsunuz?

MARIANNE

Sahi, arada büyük bir fark olduğunu mu sanıyorsunuz?

OCTAVE

Elbette.

MARIANNE

Ben şarap neyse kadın da odur sanıyordum. Bir kadın şu kristal şişe gibi etiketlenmiş değerli bir vazodan ibaret değil mi? İçinde gücüne ve değerine göre, size sıradan ya da ilahi bir sarhoşluk sağlayan bir içki yok mu? Onların arasında da sıradan ya da Lakrima Kristi gibi kaliteli olanlar bulunmuyor mu? Kalbiniz ne kadar düşkün olmalı ki, dudaklarınızdan ders alması gerekiyor... Halkın içtiği

şarabı içmezsiniz, sevdiği kadını seversiniz. Bu yaldızlı şişenin cömert ve şairane ruhu Vezüv lavlarının kızgın harareti altında mayalanmış olan bu harikulade usare, sizi hiç çaba harcamadan yalpalayarak haz alacağınız bir kıza götürecek. Şarabın adisini içmekten utanırsınız, mideniz bulanır. Dudaklarınızın kibarlığına diyecek yok ama gönlünüz pek ucuza sarhoş oluyor. Hoşça kalın Octave, umarım Rosalinde gelir de sıkıntılarınızı giderir.

OCTAVE

Size bir çift sözüm var Marianne, lütfen dinleyin; cevabım kısa olacak. Şu gördüğünüz şişenin insana güler yüz göstermesi için ona ne kadar kur yapmak gerekir dersiniz? Bu şişe sizin de söylediğiniz gibi semavi bir ruhla doludur ve halkın içtiği şarap, ona ancak bir köylünün senyoruna benzediği kadar benzer. Yine de bakın ne kadar uysal! Tıpkı kendi halinde bir ev kızı gibi hiçbir eğitim almadığını, hiçbir ilkesinin olmadığını düşünüyorum. Mahzenden çıkması için bir kelime kâfi geldi; daha tozlarını silmeden, bir çeyrek saat için beni kendimden geçirmek ve sonra ölmek için yanıma koştu. Kokulu ve kızıl balmumundan tacı, bir anda toz olup gitti ve itiraf edeyim ki ilk öpüşünün sıcaklığı içinde az kalsın olduğu gibi dudaklarıma dökülecekti.

MARIANNE

Bu yüzden daha değerli olduğundan emin misiniz? Siz onun gerçek âşıklarından olsaydınız, onu hiçbir yerde bulamayınca son damlasını gidip volkanın ağzında aramaz mıydınız?

OCTAVE

Öyle olması değerini ne artırır, ne de eksiltir. İçilmesinin güzel olduğunu ve bunun için yaratıldığını bilir. Tanrı onun pınarını yalçın bir dağın tepesine, derin bir mağaranın dibine gizlememiş; altın renkli salkımlar halinde güneşli

yamaçlarımıza asmış. Gerçi bu az bulunur, paha biçilmez bir pınardır, ama her isteyen ondan içebilir. Güneşin ışıkları altında kendisini gösterir ve sabah akşam etrafında yüzlerce, binlerce arı uğuldaşıp pervaneler gibi döner. Susuzluktan yanan yolcu onun yeşil dalları altında dinlenir; salkım onu hiçbir zaman üzmemiş, kalbini dolduran tatlı gözyaşlarını hiçbir zaman ondan esirgememiştir. Ah, Marianne! Güzellik belalı bir nimettir. Bilgeliğiyle övünen güzellik, cimriliğin kardeşidir. İnanın bana, zaafı çok defa bağışlanır da zulmü bağışlanmaz. Hoşça kalın Marianne, umarım Célio sizi unutur!

(*Octave hana, Marianne de eve girer.*)

9. Sahne

CÉLIO, CIUTA

CIUTA

Senyor Célio, Octave'a güveniyor musunuz? Size güzel Marianne'in evinin kapılarını ona kapadığını söylemedi mi?

CÉLIO

Elbette, ona neden güvenmeyeyim ki?

CIUTA

Az önce onları bir çardağın altında sohbet ederken gördüm.

CÉLIO

Bunda şaşılacak ne var? Uygun zamanı kollayıp ona benden söz etmiştir.

CIUTA

Birbirleriyle iyi anlaşan iki kişi gibi dostane bir şekilde konuşuyorlardı.

CÉLIO

Bundan emin misin Cuita? O zaman dünyanın en mutlu erkeği benim, Octave onu hararetle ikna ediyor olmalı.

CIUTA

Tanrı umutlarınızı boşa çıkarmasın!

(*Çıkar.*)

CÉLIO

Ah! Düelloların ve savaşların olduğu dönemde yaşasaydım, üzerime Marianne'in renklerinden bir zırh giyer onu

kanımla boyardım! Karşıma mücadele edecek bir rakip, meydan okuyacak bir ordu çıksaydı, hayatımı onun için feda etmem ne kadar anlamlı olurdu! Harekete geçmeyi biliyorum, ama konuşmayı beceremiyorum. Dilim yüreğimden geçenleri yansıtamıyor, kendimi ifade edemeden zindandaki bir dilsiz gibi öleceğim.

(*Çıkar.*)

10. Sahne

CLAUDIO, MARIANNE

CLAUDIO

Siz benim bostan korkuluğu olduğumu mu sanıyorsunuz?

MARIANNE

Bu müthiş fikir aklınıza nereden geldi?

CLAUDIO

Benim gibi bir ceza hâkimi ağızdan çıkan sözün değerini bilmez mi sanıyorsunuz? Ben serseri bir tiyatrocu muyum ki saflığımdan yararlanılmaya kalkışılsın?

MARIANNE

Kime kızgınsınız bu akşam?

CLAUDIO

Söylediğiniz sözleri duymadım mı sanıyorsunuz? “Bu adam yahut arkadaşı evime gelirse, yüzlerine kapıyı kapasınlar.” Hava kararmak üzereyken, sizin onunla bir çardak altında özgürce konuşmanızı hoş görür müyüm sanıyorsunuz?

MARIANNE

Beni çardağın altında mı gördünüz?

CLAUDIO

Evet evet, işte bu gözlerle, şu meyhanenin çardağının altında. Bir hâkim karısının meyhanenin çardağı altında biriyle konuşması uygun değildir. El âlemin önünde hiç çekinmeden istediğinizi yaparken, kapınızı onun yüzüne kapattırmanın bir manası yoktur.

MARIANNE

Akrabalarınızdan biriyle konuşmam ne zamandan beri yasak edildi?

CLAUDIO

Akrabalarımdan biri, âşıklarınızdan biri olunca ondan uzak durmak gerekir.

MARIANNE

Demek Octave âşıklarımdan biri? Aklınızı mı kaybettiniz? O hayatında kimseye kur yapmamıştır.

CLAUDIO

O ahlâkı bozuk, batakhanelerde kadın peşinde koşan bir adamdır.

MARIANNE

İşte pek zarif tabirinizle âşıklarımdan biri olmaması için bir başka neden daha. Ama canım isterse Octave'la bir meyhanenin çardağı altında konuşurum.

CLAUDIO

Aykırı hareketlerinizle beni canınızı sıkacak tedbirler almak zorunda bırakmayın ve ne yaptığınızı iyi düşünün.

MARIANNE

Sizi hangi sıkı tedbirleri almaya mecbur edebilirim? Pek merak ediyorum ne yapacağınızı.

CLAUDIO

Sizi gerek evimde, gerek başka bir evde ve dışarda onu görmekten ve kendisiyle bir tek kelime konuşmaktan men edebilirim.

MARIANNE

Aa! Bu da yeni çıktı! Octave sizin olduğu kadar benim de akrabam. Onunla ne zaman istersem konuşurum; dışarda yahut başka yerde, hatta canı isteyip gelirse bizim evde.

CLAUDIO

Bu son söylediğiniz cümleyi unutmayın. Bana karşı gelirseniz, size ibret olacak bir ceza veririm.

MARIANNE

Müsadenizle ben kendi arzuma göre hareket edeyim, siz de bana istediğiniz cezayı verin. Umurumda bile değil.

CLAUDIO

Kapıyalım bu bahsi Marianne. Ya bir meyhane çardağının altında sohbet etmenin uygunsuzluğunu anlarsınız ya da beni şanıma yakışmıyacak bir şiddet uygulamaya mecbur edersiniz.

(*Çıkar.*)

MARIANNE

(*Yalnız.*)

Baksanıza, kimse yok mu orada?

(*Hizmetçi içeri girer.*)

Şu çardağın altındaki masada oturan genci görüyor musunuz? Gidin ona kendisiyle görüşmek istediğimi söyleyin, bahçeye gelsin.

(*Hizmetçi hana gider.*)

Bu da yeni çıktı! Beni kim sanıyorlar? Bunda ne fenalık var sanki? Bugün ne çirkin bir elbise giymişim!.. O da ne demek? Bana şiddet uygulayacakmış! Ne şiddeti?.. Keşke annem burada olsaydı. Ama neye yarar? Bir kelime söylese hemen ondan yana çıkar. Hırsımı birinden çıkarmak istiyorum...

(*İskemleleri devirir.*)

Ben de pek safmışım doğrusu! İşte Octave geliyor. Kocamın onunla karşılaşmasını isterdim. Ah! Demek bu

başlangıç öyle mi? Bunu bana önceden söylemişlerdi, biliyordum, bekliyordum bunu!.. Dur bakalım, dur bakalım! Bana bir ceza hazırlıyormuş; neymiş acaba merak ediyorum.

(*Octave girer.*)

Oturun Octave, size söyleyeceklerim var.

11. Sahne

OCTAVE, MARIANNE

OCTAVE

Evet ama nereye oturayım, tüm iskemleler ters dönmüş. Burada neler oldu?

MARIANNE

Hiçbir şey.

OCTAVE

Ama gözleriniz aynı şeyi söylemiyor.

MARIANNE

Dostunuz Célio hakkında söylediklerinizi düşündüm. Söyleyin, ne diye kendisi gelip konuşmuyor?

OCTAVE

Sebebi çok basit: Size mektup yazdı, yırttınız; size bir aracı gönderdi, susturdunuz; sizin için serenat yaptırdı, aldırmadınız. O da peşinizden koşmaktan yoruldu; yerinde başka birisi olsaydı, bu işten çok daha önce vazgeçerdi.

MARIANNE

Bunun üzerine sizden yardım istedi, öyle mi?

OCTAVE

Evet.

MARIANNE

Peki, bana ondan bahsedin.

OCTAVE

Sahi mi söylüyorsunuz?

MARIANNE

Evet, evet, sahi söylüyorum; bakın, işte dinliyorum.

OCTAVE

Şaka yapıyorsunuz.

MARIANNE

Siz ne anlayışsız bir aracısınız! Şaka ya da değil, anlatın.

OCTAVE

Neden sağa sola bakınıyorsunuz? Belli, birisine kızmışsınız.

MARIANNE

Bir âşığım olmasını istiyorum Octave; âşığım olmasa da bir kavalyem olmasını... Bana nasıl bir tavsiyede bulunacaksınız? Sizin seçiminize güveniyorum. Célio ya da bir başkası; yarından... bu akşamdan itibaren, penceremin önünde şarkı söyleyecek kişi kapımı yarı açık bulacak. Evet, neden konuşmuyorsunuz? Size bir âşık istediğimi söyledim. İşte şalım, onu geri getirmesi için dilediğinize verebilirsiniz.

OCTAVE

Marianne! Beni çağırdığınıza, beni dinlemeyi kabul ettiğinize göre, size bir dakikalığına olsa da incelik esinleyen bu duyguyu Tanrı aşkına biraz daha muhafaza edin ve sizinle konuşmama izin verin.

(*Diz çöker.*)

MARIANNE

Bana söylemek istediğiniz nedir?

OCTAVE

Yeryüzünde sizi anlamaya, sizin için yaşamaya ve ölmeye layık bir insan varsa o da Célio'dur. Ben hayatım boyunca

hiçbir işe yaramadım ve ne yalan söyleyim, size anlattığım aşkın kötü bir tercümanıyım. Kendinizi bu genç ve güzel halinizle sizi hiç hak etmeyen duygusuz bir ihtiyara teslim eden siz nasıl bir kutsal tapınakta Tanrı gibi tapıldığınızı bilseydiniz... Kendinizde ve onda, gençliğin o taze fecrinde, hayatın o ilahi şebneminde, ikiz ruhların o ilk anlaşmasında nasıl bir mutluluk hazinesi saklı olduğunu bilseydiniz! Size onun ıstırabından, kötü davranışlarınızla yılmayan ve Célio'yu hiç yakınmadan ölüme götürecek olan o tatlı ve sakin hüzünden bahsetmiyorum. Evet Marianne, bu ıstırap Célioyu öldürecek. Nasıl anlatayım? Sizi etkileyecek sözleri nerden bulayım? Aşkın dilini bilmem. Ruhunuzun içine bakın; onun ruhunu size ancak kendi ruhunuz anlatabilir. Sizi etkileyebilecek bir güç var mı? Siz ki Tanrı'ya yalvarmayı bilirsiniz, yüreğimden taşanları ifade edebilecek bir dua var mı?

MARIANNE

Ayağa kalkın Octave. İçeri biri girip sizi bu halde görse, bana kendi aşkınızdan söz ettiğinizi sanabilir.

OCTAVE

Marianne, Marianne! Yalvarırım gülmeyin. İçinize belki de bir anlığına girmiş olan ışığa kalbinizi kapamayın. Bu gelip geçici duygusallık, bu değerli an uçup gidecek. Célio'nun ismini telaffuz ettiniz, onu düşündünüz. Ah! Bu boş bir hayalse, beni perişan etmeyin. Bir insanın mutluluğu buna bağlı.

MARIANNE

Gülmeye hakkım olmadığından emin misiniz?

OCTAVE

(*Ayağa kalkarak.*)

Evet, hakkınız var. Dostluğumdan gelecek bütün zararları biliyorum. Kim olduğumu biliyorum, böyle bir ifadenin

benim ağzımda bir latife halini aldığını hissediyorum. Sözlerimin samimiyetinden şüphe ediyorsunuz. Pek güven vermeyen bir insan oluşumdan belki de hiçbir zaman şu anki kadar acı duymadım.

MARIANNE

Niçin böyle söylüyorsunuz? Sizi dinlediğimi görüyorsunuz. Célio hoşuma gitmiyor; onu istemiyorum. Bana başka birinden bahsedin, kimden isterseniz. Dostlarınız arasından bana layık bir kavalye seçip bana gönderin. Size güveniyorum.

OCTAVE

Ah, bu kadınlar! Célio hoşunuza gitmiyor, ama rastgele birisi belki hoşunuza gidecek. Sizi seven, sizden başkasını düşünmeyen, ağzınızdan çıkacak bir kelimeyle seve seve canını verecek olan adam hoşunuza gitmiyor. Genç, güzel, zengin, her bakımdan size layık; o hoşunuza gitmiyor, ama rastgele karşınıza çıkacak birisi hoşunuza gidecek.

MARIANNE

Size ne diyorsam onu yapın ya da bir daha beni görmeyin.

(*Çıkar.*)

OCTAVE

(*Yalnız.*)

Şalın çok güzel Marianne! Bu sevimli sinirlilik hali barıştığımıza güzel bir alamet. Bunu anlatmak için pek fazla mağrur olmaya lüzum yok! Bir parça şeytanlık yeter. Ama bu durumdan Célio faydalanacak.

(*Çıkar.*)

12. Sahne

(*Célio'nun evi.*)

CÉLIO, OCTAVE

CÉLIO

(*Hizmetçiye.*)

Aşağıda mı dediniz? Yukarı gelsin. Neden hemen buraya davet etmiyorsunuz?

(*Octave içeri girer.*)

Beni istemişsin dostum; ne var ne yok, söyle bakalım.

OCTAVE

Célio, şu şalı koluna tak; gitarını, kılıcını al; Marianne artık sevgilin.

CÉLIO

Tanrı aşkına benimle alay etme.

OCTAVE

Bu gece güzel olacak. Ay ufuktan görünecek. Bu akşam Marianne penceresinin gerisinde yalnız olacak; seni dinlemeyi kabul etti. Mutlu olmalısın Célio.

CÉLIO

Sahi mi, sahi mi? Octave sen ya hayatımı kurtarıyorsun şimdi, ya da hiç merhameti olmayan bir adamsın.

OCTAVE

Hâlâ çıkmıyor musun? Her şey kararlaştırıldı diyorum sana. Pencere altında bir şarkı; kocasının adamları seni tanımasın diye yüzünü biraz gizleyecek uzunca bir pelerin.

Senden çekinmesi için gözü pek davran. Karşı koyarsa, ona artık biraz geç olduğunu söyle.

CÉLIO

Ah Tanrım! Yüreğim daralıyor!

OCTAVE

Benim de öyle. Öğle yemeğimi yarım yamalak yedim Çıkarken yukarı yemek getirmelerini söyle.

(*Oturur.*)

Türk tütünün var mı? Muhtemelen yarın burada buluşuruz. Cesaret, dostum! Haydi yürü! Beni geri döndüğün zaman kucaklarsın. Yürü, yürü! Gece ilerliyor.

(*Célio çıkar, Octave yalnız kalır.*)

Ulu Tanrı, bu gecenin cennetindeki yerim için hesabıma geçirilmesini bir kenara yaz. Bir cennetin olduğu doğru mu? Bu kadın güzeldi ve sevimli sinirliliği ona çok yakışıyordu. Nereden geliyordu. Bunu bilmiyorum. Fildişinden rulet topunun tuttuğumuz sayının üzerine nasıl yerleşeceği önemli değil. Bir metresi dostum için ikna etmek benim için sıradan bir kurnazlık. Marianne olmuş ya da bir başkası, umurumda değil. Şimdi yemek yemeli, görünen o ki Célio perhizde. Marianne seni sevmiş olsaydım! Yüzüme kapıyı nasıl da kapatacaktın! O ciğeri beş para etmez kocan benimle kıyaslandığında nasıl da Adonis'e, Silvanus'a dönüşecekti! Tüm bunların açıklaması ne? Bu piponun dumanı neden sola değil sağa doğru gidiyor? İşte her şeyin açıklaması. Mantığını bir kenara bırakıp şansını hesaplayan kişi bağlanması gereken bir deliden başkası değildir. İlahi adaletin elinde bir terazisi var. Terazi doğru tartıyor, ama ağırlıkların içi boşalmış. Birinde bir tabanca, diğerinde bir aşk nefesi, şunda bir migren, bunda geçen zaman var ve tüm bu insani eylemler

bu değişken ağırlıklara göre yukarıdan aşağıya doğru sıralanıyor.

BİR HİZMETÇİ

(*İçeri girer.*)

Senyor, size bir mektup gelmiş, çok acil olduğu için uşaklarınız buraya getirmiş, üzerindeki notta nerede olursanız mektubun bu akşam size mutlaka ulaştırılması gerektiği yazıyor.

OCTAVE

Bakalım ne yazıyor?

(*Okur.*)

"Bu akşam gelmeyin. Kocam evin etrafını kiralık katillerle çevirdi, sizi yakalarlarsa işiniz bitiktir."

MARIANNE.

Ne bahtsızım! Ben ne yaptım? Pelerinim, şapkam! Umarım hâlâ zamanım vardır! Hepiniz beni izleyin, efendinizin hayatı söz konusu

(*Koşarak çıkar.*)

13. Sahne

(*Gece, Claudio’nun bahçesi.*)

TIBIA, CLAUDIO, İKİ KİRALIK KATİL

CLAUDIO

(*Kiralık katillere.*)

Bırakın içeri girsin, şu ağaçlığın yanına geldiği zaman üzerine atılın.

TIBIA

Ya öteki taraftan girerse?

CLAUDIO

O zaman duvarın kenarında bekleyin.

KİRALIK KATİL

Peki efendim.

TIBIA

İşte geliyor. Bakın beyefendi, bakın gölgesi ne iri! Yapılı bir adam.

CLAUDIO

Kenara çekilelim; zamanı gelince vurun.

14. Sahne

CÉLIO, MARIANNE

(*Célio girer, panjura vurur.*)

CÉLIO

Marianne! Marianne! Orada mısınız?

MARIANNE

(*Pencerede belirir.*)

Kaçın, kaçın Octave! Demek mektubumu almadınız?

CÉLIO

Tanrım! Kimin adını söyledi?

MARIANNE

Evin etrafında katiller var; kocam bu akşam konuştuklarımızı dinlemiş; burada bir dakika daha duracak olursanız sizi öldürürler.

CÉLIO

Rüya mı görüyorum? Ben Célio muyum?

MARIANNE

Octave, Octave, Tanrı aşkına beklemeyin! Umarım kaçacak zamanı bulursunuz. Yarın öğle üzeri kilisenin günah çıkarma bölmesine gelin, orada olacağım.

(*Panjur kapanır.*)

CÉLIO

Ey ölüm! Mademki karşıma çıktın, gel beni kurtar! Octave, hain Octave! Kanımın lekesi üzerinde kalsın! Beni nasıl bir kaderin beklediğini bildiğin halde buraya gönderdin.

Tamam o zaman, istediğin olacak. Ey ölüm! İşte sana kollarımı açıyorum, nihayet bahtsızlıklarımın sonu geldi

(*Çıkar, boğuk çığlıklar ve bahçede giderek uzaklaşan gürültüler duyulur.*)

15. Sahne

OCTAVE, CLAUDIO

OCTAVE

(*Parmaklığa koşarak.*)

Açın, yoksa parmaklığı yıkarım!

CLAUDIO

(*Kılıcı koltuğunun altında kapıyı açar.*)

Ne istiyorsunuz?

OCTAVE

Célio nerde?

CLAUDIO

Geceleri bu evde yatmak gibi bir âdeti olduğunu sanmıyorum.

OCTAVE

Onu öldürdünse Claudio, kendini sakın; şu ellerimle boynunu koparırım.

CLAUDIO

Deli misiniz, yoksa uyurgezer mi?

OCTAVE

Gecenin bu saatinde kılıcınla bahçede gezdiğine göre asıl sen deli olmalısın!

CLAUDIO

İsterseniz bahçeyi arayın; ben kimsenin girdiğini görmedim! Birisi girmek istemiş olsaydı, ona kapıyı açmamak hakkımdı sanırım.

OCTAVE

(*Uşaklarına.*)

Gelin ve her yeri arayın!

CLAUDIO

(*Alçak sesle Tibia'ya.*)

Her şeyi söylediğim gibi ayarladınız değil mi?

TIBIA

Evet efendim, içiniz rahat olsun; istedikleri kadar arayabilirler.

(*Çıkarlar.*)

16. Sahne

(*Bir mezarlık.*)

OCTAVE, MARIANNE

(*Bir mezarın başında.*)

OCTAVE

Bu dünyada onu yalnızca ben tanıdım. Şu uzun yas örtüsüyle kaplı bu bembeyaz mezartaşı onu mükemmel bir şekilde ifade ediyor. Dingin bir melankoli o şefkatli ve hassas ruhu tıpkı bu örtü gibi kaplıyordu. O suskun yaşamı sadece benim için bir gizem değildi. Birlikte geçirdiğimiz ve benim için kurak bir çöldeki serin vahaları andıran o geceler yüreğimi daha önce hiç görmediği çiy damlalarıyla sulardı. Célio benim onunla birlikte göğe yükselen iyi yanımdı. O başka bir dünyanın insanıydı; hazları bilir, ama yalnızlığı tercih ederdi; yanılsamaların ne kadar aldatıcı olduğunu bilir, gerçeği onlara tercih ederdi. Onu seven kadın ne kadar bahtiyar olacaktı.

MARIANNE

Peki, seni seven kadın mutlu olmayacak mı Octave?

OCTAVE

Ben sevmeyi hiç bilmem, sevgiyi sadece Célio bilirdi. Dünyada sadece bu mezarın içindeki külleri sevdim, seveceğim. Sadece o, ruhundaki mutluluk kaynaklarını başkalarına sunmayı bilirdi, sadece o sınırsız fedakârlıkları bahşedebilirdi; sadece o sevdiği ve tüm hayatını adayacağı kadın için ölüme meydan okurdu. Ben yüreksiz bir sefihten başka bir şey değilim; kadınların bence hiç değeri yok. Benim sevgim de bana duyulan sevgi gibidir: Bir rüyadaki geçici sarhoşluktan ibaret. Benim neşem sadece bir

palyaçonun maskesidir; kalbim neşemden daha ihtiyardır. Ah! Ben alçağın biriyim. Ölümünün intikamı alınmadı.

(*Kılıcını yere atar.*)

MARIANNE

Hayatınızı riske atmadan intikamını nasıl alabilirdiniz? Claudio bir düelloyu kabul edemeyecek kadar ihtiyar, üstelik bu şehirde sizden hiç korkmayacak kadar nüfuz sahibidir.

OCTAVE

Célio benim için öldü; ben onun için ölmüş olsaydım, intikamımı alırdı. Onun mezarı benim mezarımdır; şu soğuk taşın altında ben yatıyorum; Claudio'nun adamları kılıçlarını benim için bilemişlerdi; onlar beni öldürdüler!.. Elveda gençliğimin neşesi, gamsız çılgınlıklarım! Vezüv'ün eteklerindeki şen ve özgür hayatım! Elveda gürültülü ziyafetler, akşam sohbetleri, altın ışıklı balkonların altındaki serenatlar! Elveda Napoli kadınları, meşaleler altındaki maskeli balolar, ormanların gölgesinde geç vakte kadar uzayan şölenler! Elveda aşk ve dostluk! Bu dünyada artık bir boşluktan ibaretim.

MARIANNE

Ama benim kalbim için değil Octave, neden elveda aşk diyorsun?

OCTAVE

Ben sizi sevmiyorum Marianne; sizi Célio seviyordu.

Hasan Âli Yücel Klasikler Dizisi’nde Yayımlanan Eserler

1. GURUR VE ÖNYARGI
Jane Austen
Çev. Hamdi Koç
2. GECEYE ÖVGÜLER
Novalis
Çev. Ahmet Cemal
3. BÜTÜN MASALLAR, BÜTÜN ÖYKÜLER
Oscar Wilde
Çev. Roza Hakmen-Fatih Özgüven
4. SEÇME MASALLAR
Hans Christian Andersen
Çev. Murat Alpar
5. KEREM İLE ASLI
Hazırlayan ve Çev. İsa Öztürk
6. YÜREK BURGUSU
Henry James
Çev. Necla Aytür
7. DUINO AĞITLARI
Reiner Maria Rilke
Çev. Can Alkor
8. MODESTE MIGNON
Honoré de Balzac
Çev. Oktay Rifat-Samih Rifat

9. KANLI DÜĞÜN
Federico Garcia Lorca
Çev. Roza Hakmen
10. HÜSN Ü AŞK
Şeyh Galib
Çev. Abdülbâki Gölpınarlı
11. YARAT EY SANATÇI
Johann Wolfgang von Goethe
Çev. Ahmet Cemal
12. GORGİAS
Platon
Çev. Mehmet Rifat-Sema Rifat
13. DEDEKTİF (AUGUSTE DUPIN) ÖYKÜLERİ
Edgar Allan Poe
Çev. Memet Fuat-Yurdanur Salman-Deniz Hakyemez
14. ERMİŞ ANTONIUS VE ŞEYTAN
Gustave Flaubert
Çev. Sabahattin Eyüboğlu
15. YERLEŞİK DÜŞÜNCELER SÖZLÜĞÜ
Gustave Flaubert
Çev. Sema Rifat-Elif Gökteke
16. PARİS SIKINTISI
Charles Baudelaire
Çev. Tahsin Yücel
17. YERGİLER
Iuvenalis
Çev. Çiğdem Dürüşken-Erdal Alova
18. YUNUS EMRE, HAYATI VE BÜTÜN ŞİİRLERİ
Abdülbâki Gölpınarlı

19. SEÇME ŞİİRLER
Emily Dickinson
Çev. Selahattin Özpalabıyıklar
20. KAMELYALI KADIN
Alexandre Dumas Fils
Çev. Tahsin Yücel
21. DÖRTLÜKLER
Ömer Hayyam
Çev. Sabahattin Eyüboğlu
22. YAŞAM BİLGELİĞİ ÜZERİNE AFORİZMALAR
Arthur Schopenhauer
Çev. Mustafa Tüzel
23. DENEMELER
Montaigne
Çev. Sabahattin Eyüboğlu
24. DEVLET
Platon
Çev. Sabahattin Eyüboğlu-M. Ali Cimcoz
25. GARGANTUA
François Rabelais
Çev. Sabahattin Eyüboğlu-Vedat Günyol-Azra Erhat
26. OBLOMOV
İvan Gonçarov
Çev. Sabahattin Eyüboğlu-Erol Güney
27. UTOPIA
Thomas More
Çev. Sabahattin Eyüboğlu-Vedat Günyol-Mîna Urgan
28. TARİH
Herodotos

Çev. Müntekim Ökmen
29. KAYGI KAVRAMI
Søren Kierkegaard
Çev. Türker Armaner
30. ŞÖLEN-DOSTLUK
Platon
Çev. Sabahattin Eyüboğlu-Azra Erhat
31. BÜTÜN ROMANLAR, BÜTÜN ÖYKÜLER
Aleksandr Puşkin
Çev. Ataol Behramoğlu
32. SEVİYORDUM SİZİ
Aleksandr Puşkin
Çev. Ataol Behramoğlu
33. MADAME BOVARY
Gustave Flaubert
Çev. Nurullah Ataç-Sabri Esat Siyavuşgil
34. BABALAR VE OĞULLAR
Ivan Turgenyev
Çev. Ergin Altay
35. KÖPEĞİYLE DOLAŞAN KADIN
Anton Çehov
Çev. Ergin Altay
36. BÜYÜK OYUNLAR
Anton Çehov
Çev. Ataol Behramoğlu
37. CİMRİ
Molière
Çev. Sabahattin Eyüboğlu
38. MACBETH

William Shakespeare
Çev. Sabahattin Eyüboğlu
39. ANTONIUS VE KLEOPATRA
William Shakespeare
Çev. Sabahattin Eyüboğlu
40. AKŞAM TOPLANTILARI
Nikolay Vasilyeviç Gogol
Çev. Ergin Altay
41. HİTOPADEŞA
Narayana
Çev. Korhan Kaya
42. MANTIK AL-TAYR
Feridüddin Attâr
Çev. Abdülbâki Gölpınarlı
43. HAGAKURE: Saklı Yapraklar
Yamamoto
Çev. Hüseyin Can Erkin
44. EŞEKARILARI, KADINLAR SAVAŞI VE DİĞER OYUNLAR
Aristophanes
Çev. Sabahattin Eyüboğlu-Azra Erhat
45. SUÇ VE CEZA
Fyodor Mihayloviç Dostoyevski
Çev. Mazlum Beyhan
46. SİS
Miguel de Unamuno
Çev. Yıldız Ersoy Canpolat
47. BRAND-PEER GYNT
Henrik Ibsen
Çev. Seniha Bedri Göknil-Zehra İpşiroğlu

48. BİR DELİNİN ANI DEFTERİ
Nikolay Vasilyeviç Gogol
Çev. Mazlum Beyhan
49. TOPLUM SÖZLEŞMESİ
Jean Jacques Rousseau
Çev. Vedat Günyol
50. MİLLETLERİN ZENGİNLİĞİ
Adam Smith
Çev. Haldun Derin
51. MASALLAR
La Fontaine
Çev. Sabahattin Eyüboğlu
52. GULLIVER'İN GEZİLERİ
Jonathan Swift
Çev. İrfan Şahinbaş
53. URSULE MIROUËT
Honoré de Balzac
Çev. Sabiha Rifat-Samih Rifat
54. RUBAİLER
Mevlânâ
Çev. Hasan Âli Yücel
55. MEDEA
Seneca
Çev. Çiğdem Dürüşken
56. JULIUS CAESAR
William Shakespeare
Çev. Sabahattin Eyüboğlu
57. BİLİMLER VE SANAT ÜSTÜNE SÖYLEV
Jean Jacques Rousseau

Çev. Sabahattin Eyüboğlu
58. KADIN HAKLARININ GEREKÇELENDİRİLMESİ
Mary Wollstonecraft
Çev. Deniz Hakyemez
59. KISA ROMANLAR, UZUN ÖYKÜLER
Henry James
Çev. Necla Aytür-Ünal Aytür
60. HOPHOPNAME (Seçmeler)
Mirze Elekber Sabir
Çev. İsa Öztürk
61. KARAMAZOV KARDEŞLER
Fyodor Mihayloviç Dostoyevski
Çev. Nihal Yalaza Taluy
62. TOPRAK ARABACIK (Mriççhakatika)
Şudraka
Çev. Korhan Kaya
63. DİLLERİN KÖKENİ ÜSTÜNE DENEME
Jean Jacques Rousseau
Çev. Ömer Albayrak
64. AKTÖRLÜK ÜZERİNE AYKIRI DÜŞÜNCELER
Diderot
Çev. Sabri Esat Siyavuşgil
65. YAŞAMININ SON YILLARINDA GOETHE İLE KONUŞMALAR
Johann Peter Eckermann
Çev. Mahmure Kahraman
66. PHAEDRA
Seneca
Çev. Çiğdem Dürüşken

67. ABEL SANCHEZ –Tutkulu Bir Aşk Hikâyesi–
TULA TEYZE
Miguel de Unamuno
Çev. Yıldız Ersoy Canpolat
68. PERICLES
William Shakespeare
Çev. Hamdi Koç
69. SANAT NEDİR
L.N. Tolstoy
Çev. Mazlum Beyhan
70. III. RICHARD
William Shakespeare
Çev. Özdemir Nutku
71. DİVAN-I KEBİR
Mevlânâ
Çev. Abdülbâki Gölpınarlı
72. BİR İNGİLİZ AFYON TİRYAKİSİNİN İTİRAFLARI
Thomas De Quincey
Çev. Batu Boran
73. ATİNALI TİMON
William Shakespeare
Çev. Sabahattin Eyüboğlu
74. AKIL ve TUTKU
Jane Austen
Çev. Hamdi Koç
75. ILLUMINATIONS
Arthur Rimbaud
Çev. Can Alkor
76. YÜCE SULTAN

Miguel de Cervantes Saavedra
Çev. Yıldız Ersoy Canpolat
77. SİYASAL İKTİSADIN VE VERGİLENDİRMENİN İLKELERİ
David Ricardo
Çev. Barış Zeren
78. HAMLET
William Shakespeare
Çev. Sabahattin Eyüboğlu
79. EZİLENLER
Fyodor Mihayloviç Dostoyevski
Çev. Nihal Yalaza Taluy
80. BİNBİR HAYALET
Alexandre Dumas
Çev. Alev Özgüner
81. EVDE KALMIŞ KIZ
Honoré de Balzac
Çev. Yaşar Avunç
82. SEÇME MASALLAR
E.T.A. Hoffman
Çev. İris Kantemir
83. HÜKÜMDAR
Niccolo Machiavelli
Çev. Necdet Adabağ
84. SEÇME ÖYKÜLER
Mark Twain
Çev. Yurdanur Salman
85. HACI MURAT
L. N. Tolstoy
Çev. Mazlum Beyhan

86. İKİ BÜYÜK DÜNYA SİSTEMİ ÜZERİNE DİYALOG
Galileo Galilei
Çev. Reşit Aşçıoğlu
87. ÖLÜLER EVİNDEN ANILAR
Fyodor Mihayloviç Dostoyevski
Çev. Nihal Yalaza Taluy
88. SEÇME AFORİZMALAR
Francis Bacon
Çev. C.Cengiz Çevik
89. MASUMİYET VE TECRÜBE ŞARKILARI
William Blake
Çev. Selahattin Özpalabıyıklar
90. YERALTINDAN NOTLAR
Fyodor Mihayloviç Dostoyevski
Çev. Nihal Yalaza Taluy
91. BİZANS'IN GİZLİ TARİHİ
Prokopios
Çev. Orhan Duru
92. OTHELLO
William Shakespeare
Çev. Özdemir Nutku
93. IV. HAÇLI SEFERİ KRONİKLERİ
Geoffroi de Villehardonin
Henri de Valenciennes
Çev. Ali Berktay
94. UPANİSHADLAR
Çev. Korkan Kaya
95. MİRZA ESEDULLAH HAN GALİB DİVANI
Mirza Esedullah Han Galib

Çev. Celal Soydan
96. ALÇAKGÖNÜLLÜ BİR ÖNERİ
Jonathan Swift
Çev. Deniz Hakyemez
97. FRAGMANLAR
Sappho
Çev. Alova
98. KURU GÜRÜLTÜ
William Shakespeare
Çev. Sevgi Sanlı
99. MAHŞERİN DÖRT ATLISI
Vicente Blasco Ibañez
Çev. Neyyire Gül Işık
100. GÜVERCİNİN KANATLARI
Henry James
Çev. Roza Hakmen
101. GEZGİN SATICI
Guy De Maupassant
Çev. Bertan Onaran
102. TROIALI KADINLAR
Seneca
Çev. Çiğdem Dürüşken
103. BİR HAVVA KIZI
Honoré de Balzac
Çev. Babür Kuzucuoğlu
104. KRAL LEAR
William Shakespeare
Çev. Özdemir Nutku
105. MURASAKİ SHİKİBU’NUN GÜNLÜĞÜ

Murasaki Shikibu
Çev. Esin Esen
106. EMILE
Jean Jacques Rousseau
Çev. Yaşar Avunç
107. ÜÇ SİLAHŞOR
Alexandre Dumas
Çev. Volkan Yalçıntoklu
108. RUDİN - İLK AŞK - İLKBAHAR SELLERİ
İvan Turgenyev
Çev. Ergin Altay
109. SİVASTOPOL
L. N. Tolstoy
Çev. Mazlum Beyhan
110. YAŞAMIMDAN ŞİİR VE HAKİKAT
Johann Wolfgang von Goethe
Çev. Mahmure Kahraman
111. DİRİLİŞ
L. N. Tolstoy
Çev. Ayşe Hacıhasanoğlu
112. SUYU BULANDIRAN KIZ
Honoré de Balzac
Çev. Yaşar Avunç
113. PAZARTESİ HİKÂYELERİ
Alphonse Daudet
Çev. Sabri Esat Siyavuşgil
114. SONELER
William Shakespeare
Çev. Talât Sait Halman

115. KATIKSIZ MUTLULUK
Katherine Mansfield
Çev. Oya Dalgıç
116. BÜTÜN FRAGMANLAR
Ephesoslu Hipponaks
Çev. Alova
117. ECCE HOMO
Friedrich Nietzsche
Çev. Can Alkor
118. MÜFETTİŞ
Nikolay Vasilyeviç Gogol
Çev. Koray Karasulu
119. SİYASETNAME
Nizamü'l-mülk
Çev. Mehmet Taha Ayar
120. TILSIMLI DERİ
Honoré de Balzac
Çev. Volkan Yalçıntoklu
121. STEPANÇİKOVO KÖYÜ
Fyodor Mihayloviç Dostoyevski
Çev. Nihal Yalaza Taluy
122. THÉRÈSE ve LAURENT
George Sand
Çev. Volkan Yalçıntoklu
123. ROMEO VE JULIET
William Shakespeare
Çev. Özdemir Nutku
124. TRAGEDYANIN DOĞUŞU
Friedrich Nietzsche

Çev. Mustafa Tüzel
125. AŞK SANATI
Ovidius
Çev. Çidem Dürüşken
126. MÜLKİYET NEDİR?
Pierre-Joseph Proudhon
Çev. Devrim Çetinkasap
127. PIERRETTE
Honoré de Balzac
Çev. Yaşar Avunç
128. KAFKAS TUTSAĞI
L. N. Tolstoy
Çev. Mazlum Beyhan
129. GÖKSEL KÜRELERİN DEVİNİMLERİ ÜZERİNE
Copernicus
Çev. C.Cengiz Çevik
130. TARAS BULBA VE MİRGOROD ÖYKÜLERİ
Nikolay Vasilyeviç Gogol
Çev. Ergin Altay
131. ON İKİNCİ GECE
William Shakespeare
Çev. Sevgi Sanlı
132. SAPHO
Alphonse Daudet
Çev. Tahsin Yücel
133. ÖTEKİ
Fyodor Mihayloviç Dostoyevski
Çev. Tansu Akgün
134. PUTLARIN ALACAKARANLIĞI

Friedrich Nietzsche
Çev. Mustafa Tüzel
135. GERMINAL
Emile Zola
Çev. Bertan Onaran
136. KİTLELERİN AYAKLANMASI
Ortega y Gasset
Çev. Neyyire Gül Işık
137. BAKKHALAR
Euripides
Çev. Sabahattin Eyüboğlu
138. YETER Kİ SONU İYİ BİTSİN
William Shakespeare
Çev. Özdemir Nutku
139. ÖLÜ CANLAR
Nikolay Vasilyeviç Gogol
Çev. Mazlum Beyhan
140. LYKURGOS'UN HAYATI
Plutharkos
Çev. Sabahattin Eyüboğlu-Vedat Günyol
141. YANLIŞLIKLAR KOMEDYASI
William Shakespeare
Çev. Özdemir Nutku
142. DÜELLO –Bütün Öyküler–
Heinrich von Kleist
Çev. İris Kantemir
143. OLMEDO ŞÖVALYESİ
Lope de Vega
Çev. Yıldız Ersoy Canpolat

144. EV SAHİBESİ
Fyodor Mihayloviç Dostoyevski
Çev. Tansu Akgün
145. KRAL JOHN
William Shakespeare
Çev. Hamit Çalışkan
146. LOUIS LAMBERT
Honoré de Balzac
Çev. Oktay Rifat-Samih Rifat
147. GÜLŞEN-İ RÂZ
Mahmud-ı Şebüsterî
Çev. Abdülbâki Gölpınarlı
148. KADINLAR MEKTEBİ
Molière
Çev. Bedrettin Tuncel
149. BÜTÜN ŞİİRLERİ
Catullus
Çev: Çiğdem Dürüşken-Erdal Alova
150. MASAL IRMAKLARININ OKYANUSU
Somadeva
Çev: Korhan Kaya
151. HAFIZ DÎVÂNI
Hafız-ı Şirazî
Çev. Abdülbâki Gölpınarlı
152. YAKARICILAR
Euripides
Çev. Sema Sandalcı
153. CARDENIO
William Shakespeare - John Fletcher

Çev. Özdemir Nutku
154. GEORGE DANDIN
Molière
Çev. Sema Kuray
155. GENÇ WERTHER'İN ACILARI
Johann Wolfgang von Goethe
Çev. Mahmure Kahraman
156. BÖYLE SÖYLEDİ ZERDÜŞT
Friedrich Nietzsche
Çev. Mustafa Tüzel
157. KISASA KISAS
William Shakespeare
Çev. Özdemir Nutku
158. SİSTEM OLARAK TARİH
José Ortega y Gasset
Çev. Neyyire Gül Işık
159. HAYAT BİR RÜYADIR
Calderon de la Barca
Çev. Başar Sabuncu
160. DİONYSOS DİTHYRAMBOSLARI
Friedrich Nietzsche - 5
Çev. Ahmet Cemal
161. ANNA KARENİNA
L.N. Tolstoy
Çev. Ayşe Hacıhasanoğlu
162. GÜZEL DOST
Guy de Maupassant
Çev. Alev Özgüner
163. RESOS

Euripides
Çev. Sema Sandalcı
164. KRAL OIDIPUS
Sophokles
Çev. Bedrettin Tuncel
165. BUDALA
Fyodor Mihayloviç Dostoyevski
Çev. Ergin Altay
166. KRAL VIII. HENRY
William Shakespeare
Çev. Hamit Çalışkan
167. KÖRLER ÜZERİNE MEKTUP
SAĞIRLAR ÜZERİNE MEKTUP
Denis Diderot
Çev. Adnan Cemgil - Dumrul Cemgil
168. AKIL ÇAĞI
Thomas Paine
Çev. Ali İhsan Dalgıç
169. VENEDİK TACİRİ
William Shakespeare
Çev. Özdemir Nutku
170. SILAS MARNER
George Eliot
Çev. Fadime Kahya
171. MUTLAK PEŞİNDE
Honoré de Balzac
Çev. Sabiha Rifat-Oktay Rifat-Samih Rifat
172. BİR YAZ GECESİ RÜYASI
William Shakespeare

Çev. Özdemir Nutku